INUIT ATAQATIGIIT
INATSISARTUNI

UPA2026/ 166

01.10.2026

Ane Hansen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2026 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyreejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Indledningsvis takker vi for forslaget.

Medlem af Inatsisartut for Naleraq, Pele Broberg, foreslår, at der gennemføres en nærmere analyse af mulige løsninger vedrørende de forretningsmæssige og politiske formål med organiseringen af Selvstyrets aktieselskaber, de offentligt ejede selskaber.

Inuit Ataqatigiit vil henlede opmærksomheden på, at fire partier – Inuit Ataqatigiit, Siumut, Demokraatit og Atassut – i 2023 indgik en aftale om en ejerskabspolitik for de offentligt ejede selskaber med blandt andet følgende formål:

»Da det grønlandske samfund er ejer, skal Selvstyrets aktieselskaber samarbejde med det omgivende samfund, og selskaberne skal samarbejde indbyrdes. For at selskaberne kan leve op til deres samfundsansvar, skal de enkelte selskabers kerneopgaver varetages og sikres. Vilkårene for barselsorlov skal harmoniseres, virksomhederne skal have en seniorpolitik, og selskaberne skal sikre gode ansættelsesvilkår med større fokus på grønlandsk kultur. Selskaberne skal opfordres til at bidrage til udviklingen af initiativer for børn og unge. For at sikre samfundets inddragelse skal selskaberne opfordres til at etablere borgerråd på frivillig basis. Det er et krav, at selskabernes hovedkontorer og ledelser er placeret i Grønland, ligesom selskaberne skal arbejde for at udvikle de fastboende medarbejderes kompetencer.«

Disse formål er blandt dem, Inuit Ataqatigiit lægger særlig vægt på som part i aftalen.

I Inuit Ataqatigiit har vi undersøgt forslaget med interesse og ønsker at knytte følgende bemærkninger til det. Vi vurderer fortsat, at aktieselskabsformen er den mest hensigtsmæssige organisationsform for de selvstyreejede selskaber. Denne form giver selskaberne den nødvendige fleksibilitet til at drive forretning, samtidig med at hensyn på de enkelte områder kan varetages gennem servicekontrakter, tilladelser og særlovgivning.

Inuit Ataqatigiit vil dog understrege, at Naalakkersuisut og Inatsisartut på vegne af det grønlandske folk skal følge de selvstyreejede selskaber tættere. Det opleves til tider, at selskaberne handler på måder, som ikke stemmer overens med de politiske formål, og som kan være vanskelige at acceptere. Som eksempel vil jeg nævne Royal Greenlands køb af en ejerandel i en fiskefabrik i Chile omkring 2021, som ikke har gavnet Grønland, men har medført tab på mange millioner kroner for Royal Greenland.

Det er også relevant at nævne Air Greenlands nylige køb af Hotel Hans Egede i Nuuk, som ikke har ført til etablering af nye hotelværelser i Nuuk.

Inuit Ataqatigiit ønsker, at de selvstyreejede selskaber først rådfører sig med ejerens repræsentanter og indhenter deres godkendelse, inden de foretager store investeringer, som kan medføre tab. Inuit Ataqatigiit opfordrer også til at overveje, om bestyrelserne skal have et medlem, der repræsenterer ejeren og kan sikre en tættere opfølgning.

Når der er indgået aftaler om samfundsmæssig service, bør ejeren også kunne pålægge de berørte selskaber at håndtere forsyningsproblemer og risikoen for sådanne problemer, så de opfylder deres forsyningspligt. Her tænker vi blandt andet på den aktuelle bekymring i Østgrønland og Qaanaaq for forsyningen til den kommende vinter.

Med disse bemærkninger tilslutter vi os Naalakkersuisuts ændringsforslag og anbefaler, at forslaget henvises til Finansudvalget til videre behandling inden andenbehandlingen.